

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Stăpânitorii noștri.

Ce fel de oameni sunt stăpânitorii noștri și ce gânduri și planuri au ei pentru binele și fericirea tuturor cetățenilor din țeară, mai bine se vede din două lucruri petrecute acum de curând în dieta ungurească. Despre „lucrarea” dietei maghiare cam rar ne vine să scriem, căci sau se petrec acolo lucruri, cari pe noi nu ne privesc, sau apoi numai despre măsuri, cari se iau nu spre binele, ci mai mult spre răul nostru, am putea vorbi.

Dar' lucrurile, ce s'au petrecut acum, sunt vrednice să le cunoaștem, căci ele ne arată în o lumină vie pornirile „părinților patriei”.

Un lucru privește mai de aproape pe ministrul Bánffy. Săptămâna trecută acest pașă unguresc a desvéluit în dietă o taină, care a pus în mirare toată lumea.

E știut, că o scrisoare ce se trimite fie pe postă, fie pe altă cale, nu e iertat să fie desfăcută și cetită de nimenea, afară de acela căruia îi sună, ear' dacă cineva dă de o scrisoare streină, chiar desfăcută sau deschisă, nu e iertat să se folosească de cuprinsul ei.

Aceasta o pretinde și bunacuvință, dar' pentru scutirea secretului de scrisori s'au făcut legi anume în toate țările. O astfel de lege este și la noi, în Ungaria, care prescrie anumite pedepse în bani și închisoare pentru acela, care ar cuteza să se folosească de scrisori, cari nu sunt ale lui.

Legea aceasta o cunoaște și Bánffy, dar' precum în Ungaria legile sunt făcute, ca să nu se ție, Bánffy a gândit, că lui încă îi e iertat să o calce.

Voind a da o lovitură opoziției, anume a arăta, că sunt deputați, cari se țin de o partidă, dar' au făgăduit sprigul lor altei partide, a cetit în dietă o scrisoare a deputatului de partidă apponyistă Blaskovich, adresată deputatului Molrár din partidă poporală, în care acela șcrie, că el va sprigină lucrarea partidului poporal.

Pentru Blaskovich acest lucru nu țe rușinos, de oare-ce când a scris el cartea aceasta, încă nu era deputat, dar' e de netăgăduit, că Bánffy, prin folosirea scrisorii a făcut un fapt neiertat, un lucru oprit în lege.

Pe ce cale a ajuns scrisoarea aceasta în mâinile lui Bánffy? s'a întrebat toată lumea. La aceasta a răspuns el zicând, că 'i-a dat-o un ziarist, care a găsit-o desfăcută și că el are încă mai multe scrisori de felul acesta, cari nu sună la numele lui.

Prin faptul acesta și prin destăinuirile date, Bánffy „și-a tăiat creanga sub picior”, căci afară de aceea, că toată lumea îl judecă pentru călcarea fățișă a legii, deputatul Molnár 'l-a băgat în criminal, cerând pedepsirea lui.

Ce va urma vom vedea. Să poate că afacerii îi vor suci capul, căci așa se fac la noi trebile, și Bánffy va rămânea nepedepsit. E vorba însă, că slujbașii maghiari au o frumoasă pildă dela capul statului, cum se poate călca legea. Dacă Bánffy o face asta, pentru ce să nu o facă și alții? Vorba Românului „dela cap se impute peștele”.

Al doilea cas petrecut în dietă este desbaterea asupra schimbării legii electorale, sau mai bine zis asupra introducerii votului universal. Despre aceasta vom vorbi în numărul viitor.

Respins! Recursul dat din partea preșidentului partidului național, dl. Dr. Ioan Rațiu, împotriva sentenței căpitanului de poliție din Sibiu, care pentru conchemarea conferenței naționale pe 24 Octomvrie 'l-a pedepsit la 10 zile închisoare și 70 fl. amendă în bani, a fost respins din partea vicecomitetului comitatului Sibiu, întărind astfel pe deapsa dată de poliție.

Tot asemenea a fost respins și recursul dlor Dr. Octavian Russu, Dr. Amos Frâncu, Dr. Nicolae Vecerdea, Onoriu Tilea, Zaharia Boiu și I. A. de Prăda, pedepsiți la câte 3 zile închisoare și 25 fl. amendă, pentru conchemarea conferenței alegătorilor români din cercurile Sibiu, Cisnădie și Nocrichiu.

Împotriva acestei sentențe s'a apelat la ministru. — Dela Anna la Caiafa.

Liga culturală. Duminică în 24 Ianuarie n. s'a ținut în București congresul (marea adunare) Ligei culturale. S'a cetit de cătră dl. Periețeanu-Buzău împăcarea între cele două Ligi, după aceea s'a ales următorul comitet central. Membri: Barbu Delavrancea, A. D. Florescu, Ioan C. Grădișteanu, Al. Lupașcu, Vasile Miculescu, Dim. Nenițescu, Barbu Păltineanu, Ștef. Periețeanu-Buzău, M. Vlădescu; Censori: Zefir Herescu, Rădulescu-Motru și Anton Vanicu. Apoi dl. V. A. Urechidă, a fost ales de președinte de onoare al Ligei culturale.

După adunare s'a dat un banchet, la care au luat parte foarte mulți membri de ai Ligei. Între oaspeți a fost și dl. Iuliu Coroianu, membru în comitetul național, fiind la intrare primit cu aplause de toți cei de față. În decursul banchetului au vorbit mai mulți, între cari amintim pe dl. Periețeanu-Buzău, care a vorbit pentru unirea și buna înțelegere a Românilor de sub stăpânirea ungurească, dl. profesor Vlădescu, dorește, ca comitetul să pună pe o cale bună și dreaptă mișcarea națională. Dl. Coroianu, vorbind tot în acest înțeles zice, că acum când Liga culturală este unită, comitetul național va lucra cu mai multă rîvnă în cauza națională, unirea Ligei fiind o încurajare ce se dă întregi mișcări pentru luptă.

Au mai vorbit domnii Nenițescu, Delavrancea, prietenul nostru italian Roberto Fava și mulți alții.

Banchetul a decurs frumos, cu mare însuflețire națională și veselie.

Comitetul ales în congresul din 24 Ianuarie, s'a constituit în ședința din 28 Ianuarie alegându-și președinte și ceilalți direcțori astfel:

Președinte: Mihail Vlădescu, profesor de universitate; vicepreședinte: S. Barbu Delavrancea, deputat; cassar: S. Periețeanu-Buzău, senator; secretari: A. D. Florescu, proprietar și Vasile Miculescu, student.

Înfrățirea naționalităților. Ori-ce mișcare și semn de întărire a legăturilor de prietenie între naționalitățile nemaghiare din țeară îi doare pe patrioții noștri. Astfel se tânguște Bud. Hirlep, că la petrecerea dată în 24 Ianuarie de cătră reuniunea damelor slovace din T.-S. Martin, au fost luate în programul concertului și cântări cehice și române; ear' ziarul ilustrat din Praga, Kvety, a luat hotărîrea de a scoate de aci încolo toate scrierile literare slovăcești, în limba slovacă, ear' nu în traducere pe limba cehică, cari se deosebesc, dar' foarte puțin, una de alta.

Firește, în modul acesta crește și se lățește panslavismul și daco-românismul — zic cei dela Bud. Hir.

Încă o palmă. Zi de zi Maghiarii, în loc să-și facă prietini, își fac dușmani, din pricina purtării lor și a nisuinței de maghiarizare. Acum s'au stricat și cu orașul Fiume, oraș italian, care se ține de Ungaria.

O telegramă din Fiume ne vestește, că la alegerile comunale ținute acolo Joi în 28 Ianuarie, a eșit învingător pe toate liniile partidul autonomist, care susține un fel de neatârnat și chiverniseală proprie a orașului față de stăpânirea maghiară. Liberalii, cari țin cu guvernul unguresc au fost bătuți în mod rușinător.

Aceasta e urmarea împregiurării, că guvernul maghiar vrea să introducă unele legi maghiare în Fiume.

La alegerile din Austria. La începutul lui Martie se vor face în Austria alegeri de deputați pentru parlament. La aceste vor lua parte mai întâiu și cetățeni de aceia, cari până acum n'au avut drept de votare, de oare-ce acest drept acum s'a lărgit.

Apropiindu-se aceste alegeri toate partidele lucră pentru reușirea candidaților lor. Episcopii catolici, în număr de peste 30, au dat o pastorală, în care recomandă să se aleagă de deputați bărbați de aceia cari *nu sânt dușmani legii creștine, bisericeii și școliei, ear' în cauza naționalităților* episcopii austriaci se rostesc astfel:

»Fiecare popor are un drept natural și istoric la cultivarea și dezvoltarea vieții sale naționale, dar' nici un popor nu poate merge așa departe încât alte naționalități să fie vătămățate ori întreagă Monarchia să fie păgubită în marile sale interese.

»De aceea iubirea propriei sale naționalități va fi și trebuie să fie împreună în totdeauna cu dreptatea față de alte naționalități.

»Alegeți bărbați, cari sânt dreți și cuminți; cari pretind dreptul lor, fără a scurta drepturile altora; cari iubesc întregul fără a slăbi părțile ei, și-și pretind partea lor, fără de a păgubi întregul; cari în lucrările lor se conduc de principiul înțelept, că în Monarchia noastră chestiunile naționale se pot rezolva nu prin puterea majorității ci prin puterea dreptății și a iubirii creștinești.

Ce deosebire chiar și între Austria și Ungaria!

Adunarea unei societăți vrednice.

Babța, la 25 Ian.

Despre adunarea societății de cumpătare din Babța (Selagiu), despre care societate am făcut pomenire de alte-ori, ni-se scriu următoarele:

Onorată Redacțiune!

„Societatea de cumpătare“ din comuna Babța și-a ținut adunarea generală ieri în 24 Ian. a. c. st. n. luând parte la ea peste 50 de inși. — După deschide-

rea adunării de către vicepreședintele Petru Pop, cooperator, Gavriil Aluș, notarul „societății“ și învățător, cetește raportul comitetului despre lucrarea societății în anul 1896 și adică:

1. Despre starea morală, 2. despre starea materială, 3. despre întărirea statutelor prin dl ministru de interne și 4. părerea publică despre societatea de cumpătare și a junimei.

1. Starea morală peste tot cu puține abateri a fost bună. Cu sutele ne vin bani în comună pentru tăiatul lemnelor în pădurea contelui Caroli, dar' pentru aceea nu vezi om pe la cârcime și chefuind ca și d. e. în comuna vecină R. unde ce câștigă bieții oameni tot duc la Jidovi, ba jumătate banii sânt deja beuți, că ei nu merg la lucru fără sticlă de palincă (rachiou) în straiță, pentru-că le place a trăi bine după-cum zic ei. Vai și amar de acela traiu! Haine rele, ceapă și mălaiu și în zi de dulce, dar' palinca e de față totdeauna.

Avem earnă moale, slabă, încât și cei avuți nu se pot mișca cu carul încoace încolo; dar' ce fac? se duc la meteri și câștigă bani cu palmele nu ca să-i bea, ci ca să-și plătească necazurile, că de acelea avem parte.

2. Societatea de cumpătare are un fond benevol de bani și unul de bucate. Cel de bani are până acuma 7 fl. 20 cr., ear' cel de bucate stă din 100 % merțe (ferdele) mălaiu. De toate acestea se îngrijește foarte bine.

3. Statutele fondului de bucate au fost întărite de ministrul trebilor dinlăuntru în 4 August 1896 sub nr. 61,635—896. Cele a societății însași au fost aprobate în 1894 Aug. 8 sub nr. 65,986.

4. Când li-s'a cetit membrilor adunați din nr. 2 a „Foi Poporului“ despre societățile de aici și cum sânt lăudați pentru întemeierea aceloră, li vedeai uitându-se unul la altul și făcând fețe senine. S'au primit și înscris membrii noi: Georgiu

Ienci, Nuț Micle și Gavriil Ardelean, gendarm pensionat.

5. Adunarea alege oficialii (diregători) următori: Stefan Pop, paroch, de președinte; Petru Pop, cooperator și Andreiu Simonca de vicepreședinți; Gavriil Aluș, învățător, Trăian Brândușan de notari, Ioan Pop Gl. de cassar și Stefan Blidar de controlor. De membrii în comitet se aleg: Teodor Pop, Mihaiu Tomșa, Chirilă Deac, Vasile Blidar și Vasile Buda.

Oficialii se vor îngriji în viitor a da povețe membrilor societății, adunându-i în 4 locuri, unde li-se va ceti în toată Dumineca „Foaia Poporului“, spuindu-le și talmăcindu-le cele ce se scriu și luminându-i. La adunările aceste cred că vor lua parte toți pentru deșteptarea lor, având vreme liberă. *Coresp.*

„Trei-crai“

solgăbirăul „patriot“.

Cu această titlă vrednicul Român dl August A. Nicoară din Deva, ne trimite o scrisoare despre volnicia unui solgăbirău maghiar, din care, neavând loc a o publica întreagă, scoatem următoarele:

Deva, 21 Ianuarie n.

A doaua zi de Crăciunul nostru au plecat dela Deva la Ilia „trei-crai“ cu păcurarii 6 la număr, înarmați cu săbii de lemn, ciacai de hârtie în cap și un vișaim, toate lipite cu hârtie vânăta-galbină-roșie. Dar' se vezi pacoste.

Abia ajunși la 7 ore dimineața la Ilia, crășorii s'au înștiințat la birăul satului. Acesta, un ungur de omenie și creștin, li-a zis, un „Dumnezeu v'a adus, dragii mei, mergeți și la domnul notarăș“. Așa și făcură, crezând, că sânt la adăpost. Într'alti ani tot așa a urmat și a fost bine, dar' anul millenar trebuie să se sfârșească cu pacoste pentru Români, precum s'a început cu — pacoste acum sânt 1000 de ani.

Trecând pe la fereastra solgăbirăului, craii fură zăriți cu vișaimul. Pandurul iute după crai, că-i poștește dl solgăbirău.

FOIA.

Poesii populare.

De pe Crișul-negru.

Culese de Iosif Stanca.

Nu mă sfădi maică rău
Pân'oiu fi la pragul tău,
Că dacă m'oiu străina:
Cu prânzul mi-i aștepta,
Cu prânzuțul cald pe masă
Și cu apă rece 'n vase:
Și prânzuțul s'a reci
Apa 'n vase s'a 'ncălzi.
Și eu maică n'oiu veni,
Tu-i plânge și suspina
Că 'ți-ai străinat fata.

Cine iubește și lasă
Pune-i, Doamne, foc la casă,
La casă și tot ce are
Și-l fă, Doamne, de mirare.

Nu-ți pară vecină rău
C'am iubit ficiorul tău,
Ci-ți pară vecină bine
Că 'l-a iubit om ca mine.

Frunză verde de săcară
N'am fost la mândra de-a sară,
Pare-mi că n'am fost de-o vară;
Frunză verde și-o alună.
N'am fost la mândra de-o lună
Și nu mai am voie bună.

Din Batiz.

Culese de Petru Muntean.

Foaie verde de bujor,
După paști în sărbători,
Când e câmpul plin de flori
Pus-am gândul să mă 'nsor;
Însuram'aș însura,
Nu știu pe cine-oiu lua,
Oiu lua o râncezală
Ea doarme cu fusu 'n poală.

Fetele din satul meu
Se roagă lui Dumnezeu,
Să le vină apă 'n ușe
Să se spele de cenușe.

Frunză verde, trei bujori,
Luați seama mei feciori
Care-i fata mai urtă
Aia trebe omorită.
Când fulgeră și trăsnește,
La săcurea și-o lovește,
Cine-o vede că-i lovită,
Cugetă că e trăsniță.

Trecui valea și-an păreu.
Mă 'ntâlnii cu socru meu,
Dă-mi socrule fata mie,
Că eu-s om de omenie.
Nici la moară n'oi mîna,
De n'a merge n'a mânca;
De bătut eu nu oi bate,
Om va fi cine-o va scoate.

Întoarceți, că ne chiamă domnul solgăbiru, grăi un craiu. Întrând, deteră o bună dimineață, scoaseră săbiile și voiau să cânte.

Solgăbiru se spîrdăi și se rōsti cātră copii, zicēdu-le: „de ce ați pus fețe românești pe vișlaimul și ciacajele voastre?”

— Pentru-că-i Crăciunul românesc, domnule solgăbiru”, rēspunse cu curagiu un băiat de vre-o 12 — 13 ani, cu numele Dionisie Ghiț.

— „Trebuie să puneți fețe ungurești; aceste sînt oprite“.

„Fețele ungurești au fost la Crăciunul unguresc, acum a venit rîndul la Crăciunul nostru, să punem și noi fețele noastre, rēspunse din nou „craiu“.

„Da cine v'a dat slobozenie, să umblați prin sat?” să spîrdăi din nou solgăbiru.

„D'apoi domnul protopop, de unde tocmai eșirăm, apoi biruul satului și domnul notarēs; doară ei s'hei mai mari în Bia, ei poruncesc aci“ — rēspunse craiu.

Ca mușcat de șerpe sări atunci solgăbiru și simțindu-se vătēmat în — „dreptul” seu, rosti următoarea judecată:

„Prostule, ce ești, nu știi, că aici în Ilia eu, solgăbiru, poruncesc și la biruul și la notarēsul și la protopopul vostru. Cărați-vē de aici! Mergeți cu haiducul oblu la stație și apoi înapoi la — Deva. De veți cuteza să intrați la vre-o casă, vē închid de vē ia dracul, și vē trimit cu gendarmii acasă.

Iubit popor român!

Aduți aminte, nu uita, că a doua zi de Crăciun, la anul Domnului 1896, un slujbaș, plătit de tine, ca să te slujască, 'ți-a batjocorit ce ai mai scump în lume: „colorile” tale românești, 'ți-a batjocorit copiii tēi, sânge din sângele tēu, și 'ți-a batjocorit „obiceiurile sfinte” a moși strămoșilor tēi.

Cu atât nu va rămâne însă domnul solgăbiru; pentru fărădelegea, ce a făcut va fi tras la rēspundere.

Osândiți pentru credința față de domnitorul.

Din Șomcuta-mare i-se scrie «Tribunei» despre o osândă mult însemnătoare.

Când cu milleniul, Magharii din Șomcuta au spart ferestrele dela casele

unor fruntași români, pentru-că n'au luminat și ei întru cinstea milleniului.

Pe 7 Iunie a. tr., în preseara zilei de încoronare a M. Sale, era să se facă o nouă iluminare. Români, credincioși ca întotdeauna, au arangiat un frumos mers cu 39 facle, cîntînd imnul popular „Doamne ține” și imnul nostru național.

Pentru aceasta pretorul din Șomcuta a făcut cercetare și a osândit o grămadă de Români la amende, în bani sau la arest ordinar.

Au fost osândiți:

1. *Vasilie Dragoș*, avocat;
2. *Nicolae Nilvan*, avocat;
3. *Ioan Serb*, protopop gr.-cat;
4. *Elie Pop*, inv. pens.
5. *Teodor Dlaga*, inv. gr.-cat —

la câte 30 fl. amendă, sau câte 3 zile arest, pentru-că n'a înștiințat la poliție mersul cu facle.

Apoi:

6. *Ioan Butean*, senator comunal;
7. *Ioan Butean*, al lui Melentie, econom;
8. *Simeon Butean*, econom,
9. *Ioan Mereș*, econom;
10. *Tōkes Lajos*, rom.-catolic,
11. *Ioan Botean*, june econom;
12. *Gavrilă Butean*, econom;
13. *Simeon Vancea*, econom;
14. *Alexandru Ilucian*, econom;
15. *George Vancea*, econom;
16. *Petru Longin*, inv. gr.-cat;
17. *Teodor Ille*, inv. gr.-cat; din

Selsig, — au fost osândiți la amendă de câte 10 fl., sau o zi arest, — pentru-că ar fi „turburat noaptea liniștea locuitorilor“.

Alți 7 Români, anume: George Pintilie, Vasilica Ilucean, economi; Vas. Buda, ofic. administrativ; Benjamin Bud. diurnist adm.; Vasilie Hapca, Ioan Butean, matriculant și Vas. Butean, diurnist la judecătorie — au fost lăsați nepedepsiți.

Făcându-se apelație osânda pretorului a fost schimbată de vice-comitele. Anume osândiților de snb 1 — 5 li-s'a mărît amenda la câte 50 fl. Ministrul a aprobat osânda aceasta.

Cumpărați dela Români!

„Tribuna” publică o scrisoare despre o faptă românească a poporului din Cetan, care e vrednică de urmat. Eată scrisoarea:

Cetan, 22 Ian. n.

O faptă vrednică de urmat mă face să iau peana a mână, pentru a o povesti fraților Români.

În comuna Cetan, (comit. Solnoc-Doboca) ca mai în toate comunele din aceste părți, se află un Jidov, care prin otrăvitoarea sa horincă (rachiu) și alte mărfuri jidovești, stoarce pe bietul nostru țeran, și se îmbogățește vëndând cu ochii.

Numele acestui jidan e Ițig Marton Leopold; poporul îl poreclește „fluture“.

Vēzēnd vrednicul preot din sat, dl Ioan Tōrök și harnicul invēțator, Ignățiu Lari, că astfel trebile nu merg spre binele poporului, s'au gāndit mult, cum ar putē scăpa pe poporeni de acest lipitor „fluture“. — Și ce-au făcut?

În Dumineca dintăiu după Crăciun s'a adunat tot satul, mic și mare, tiner și bătrân în școală. Aci fruntașii aceștia ai comunei, prin vorbe potrivite au arētat poporului, că prin cumpărarea de mărfuri, horincă și altele, dela Jidovul, nu numai că-și fac daună, cumpērēnd lucruri slabe și stricate, ci cu banul lor românesc ei îngrășe pe un Jidov, în loc de a ajuta pe un frate Român.

Poporul însuflețit de cuvintele preotului și ale invēțatorului a luat îndată hotărērea de a nu mai cumpēra nimic dela „fluture” și aceasta au întărit-o prin contract scris și prin jurēmēt.

Eată o faptă vrednică de a fi urmată în toate comunele românești, cari se găsesc în asemenea împrejurări!

Eată un preot și un invēțator la locul lor!

În chipul acesta poporul nostru ar scăpa de lipitori, și toți Jidovii cari trăesc pe

Din Sebeșul-săsesc.

Culese de Andreiu Opincar, june.

Măndruța mea iubită

Și de mine despărțită,

Eu cu jale ce trăiesc

De dorul tēu mă topesc,

Și când îmi aduc aminte

De-ale noastre dulci cuvinte,

Cum trăiam noi cu iubire

Fără leac de despărțire!

Când o zi nu ne-am vēzut

Foarte mult ni-s'a părut;

Dar' acum nu ne vedem,

Cum putem de ne răbdăm?

Ce poate asta să fie,

Că tu nu-mi scrii carte mie?

Nice carte tu nu-mi scrii,

Nici la mine tu nu vii?

Uscate-ai lele ca vēntul

Și nu te-ar primi pământul

Tot la tine îmi stă gāndul;

Cu tine să mă 'ntălnesc,

Trei zile să-ți povestesc;

Trei zile îmi pare-un ciaz
Povestind de-al meu necaz.

Poruncit-a mândra mea

Pe un puiu de turturea

Să mă duc până la ea,

Eu eară 'i-am poruncit

Pe un puiu mândru de cuc

Că n'am vreme să mă duc,

O tu puiul cucului

Din vērfulul nucului

Du-te spune-'i mândrului

Că nu pot de dorul lui!

Cucuruz de pe-arătură,

Vină, badeo, de-'mi dă gură,

De când nu m'ai sărutat

Buzele 'mi-s'au uscat,

Și de când nu m'ai iubit

Buzele 'mi-s'au sbārcit,

De când n'ai vint bādīțele,

La grumazi n'am pus mārgele,

Nici în degete inele.

Din Băița.

Culese de Valeria G. Popescu.

Când gāndești badeo la mine

Dee-'ți Dumnezeu tot bine,

Când gāndești în altă parte

Să-ți dee și sănătate:

Sănătate cu anul

Să nu-'ți mai vezi hotarul,

Să scoți sutele din pungă

Pe leacuri să nu-'ți ajungă,

Să scoți boi și taurii

Să fi mānci cu doctorii,

Să te-adāpi cu lingura

Și-abia să mai vezi ziua,

Și cu dorul tēu cel drag,

Să șezi toată ziua 'n prag,

Când o fi cātră ojină,

Să te-aprinzi ca și-o lumină,

Când o fi la mez de noapte

Să te ia sudori de moarte,

Când o fi în dimineață

Să treci badeo din vieță,

Că tu rău m'ai fermecat,

spinarea lui, ar fi siliți se meargă în Palestina, fie și Juda-Palestina, ori în America, unde de bună seamă va sbura și „fluturele“ din estan.

Vecinul

— DIN TRECUTUL NOSTRU. —

Mateiu Basarab.

Mateiu Vodă așezându-se în scaunul domnesc, după-cum am arătat în numărul trecut, se apucă să întocmească țeara de nou. Lucrarea lui era îndreptată spre tot ce era folositor țerii.

Fiindcă în vrăjmășiile de mai înainte mulți boieri și mult popor pribegise din țeară, luând lumea în cap, Mateiu prin scrisori îi chemă acasă și astfel țeara începuse să se împopora de nou. El scări birurile cele mai grele și pedepsia pe *birari*, cari făceau nedreptăți poporului și-l apăsau. Om cu cumpeneală fiind, în șese ani de zile plăti datoriile țerii, ear' satele, cari mai înainte rămăneau pustii, se împoporară și țeara mergea frumos spre înflorire.

Asemenea se îngrijă el de soartea și bunăstarea mănăstirilor. Sub Domnie de mai înainte cele mai multe și mai însemnate mănăstiri ajunseser pe mâinile călugărilor greci. Acestia își băteau joc de sfintele locașuri; ei prigoneau pe călugării români, vindeau și zălogeau averile mănăstirești, ear' cu banii adunați fugeau peste Dunăre; de altă parte la stăruințele lor o mulțime de mănăstiri din țeară au fost *închinat* mănăstirilor grecești din Muntele-Atos și din alte părți ale răsăritului. Grecii adecă ziceau, că mănăstirile grecești fiind mai aproape de Ierusalim, sunt mai pe sus și mai sfinte ca cele românești și de aceea aceste trebuie închinat lor. Cu închinarea însă mănăstirile românești perdeau mult, de oare-ce fiecare mănăstire închinată trebuia să-și dea venitul ei aceleia, la care era închinată. Astfel mari sume de bani treceau la mănăstirile grecești.

Mii de lacrimi am vărsat,
Pentru tine-un blăstemat.

Pentru-că sunt bărnăcută,
Nu-s la toți ciufii drăguță,
Pentru 'ți-am fost badeo ție
Nici tu n'ai fost de-omenie.
Frunză verde de scumpie
Cin' știe ce-mi place mie,
Măru-ți roșu din hârtie,
Bade, care știe serie,
Măru-ți roșu pădureț
Bade 'nalt și albenet—
Căci când cântă
Mă înântă,
Când cetește
Mă topește,
Cu cine mă potrivește,
Cu cerul cu soarele
Cu luna cu stelele.
Frunză verde de săcară
Rea veste-mi veni asară,
Că badea zace să moară,
Nu știu, Doamne, cum aș face

Mateiu Vodă cu mână tare curmă aceste și alte rele. El adună la București un *sobor mare*, alcătuit din Metropolitul țerii, episcopi și alte fețe bisericești și din boierii țerii și ascultând plângerile lor, dădu chrisovul de desrobire a mănăstirilor, în anul 1639.

Prin acest chrisov 22 de mănăstiri mari fură scoase de sub stăpânirea călugărilor greci și a mănăstirilor streine, cărora fusese închinat. Totodată scuti mănăstirile de dare, le înzestră cu moșii, pe cele dărămate le repară și zidi unele chiar din temelii.

Afară de aceste îngrijirea lui se estinse și asupra puterii armate a țerii. El mări numărul de oșteni pământeni și întocmi cetele așa numite ale *seimenilor*, cari se alcătuiau din oșteni streini: Sârbi, Bulgari ș. a. apoi aduse pentru oaste puști și tunuri, precum și alt material de războiu, pe cari toate le așeză în câteva mănăstiri întărite. Întărind țeara Mateiu-Vodă încheiă legături cu prințul Ardealului Racoți, cu împăratul Germaniei și cu regele Poloniei, pregătindu-se ca la un prilej bun să se ridice împotriva Turcilor. În aceasta însă a fost împedat de cătră Domnul Moldovei, Vasile Lupu, care-l pizmua și voia să-l scoată din domnie. Astfel se încinse o luptă cruntă și sângeroasă între cei doi domni români.

Despre aceste lupte dintre frați vom scrie în numărul viitor.

SCRISORI.

Petrecere în Ciceu-Giurgești.

Ciceu-Giurgești, 30 Decembrie 1896 st. v.

Decând s'a înființat iubita noastră „Foaia Poporului“ o prenumăr și cetesc regulat. Am băgat de seamă că aveți bunătațe și când se întâmplă de vă scrie cineva câte despre un lucru bun, ori rău, Dumniavoastră publicați. Din acest îndemn și eu îmi iau îndrăzneală a vă scrie despre câte un lucru bun și după judecata mea foarte imbu-

Să mă duc să văd cum zace,
Făcui, Doamne, cum făcui
Și mă dusei și-l văzui,
Cum zace cătră părete
Cu gura friptă de sete,
Bădița de 'mi-o muri
Hainele 'mi-le-oiu cerni
Pe bădița 'l-oi jeli,
Mori, bade, să mor și eu
Să ne facă-un copârșeu,
Copârșeu cioplit din peatră
Să ne 'ngroape laolaltă
Să se mire lumea toată
C'a fost dragoste curată
Dintr'un holțeu și o fată.
Să ne pună și-o cruciță
Să știu că 'ți-am fost drăguță.

Minciuna.

(Din „Călimdarul poporului“ pe 1897.)

Minciuna, când o trag de păr
Trei patru jupânese,
Cun singur fir de adevăr,
O pânză 'ntreagă țese.

curător. Și adecă: ne-am obișnuit a ține în tot anul câte o *petrecere populară* împreună cu joc a căror venite curate sânt pentru biserică și școală, de oare-ce nici biserica, nici școala nu are nici un venit și nici bani sau altă avere. Fiind dl preot de mai mult timp bolnav, de astă-dată Duminecă seara după Crăciun s'a ținut această petrecere sub conducerea harnicului nostru învățător dl *Gregoriu Gavrișiu*. Nici-odată nu a fost atâta popor de față ca acum. Au luat parte la 40 de părechi, și fți era mai mare dragul văzând câte 60 de persoane odată în joc. Deși beutura a fost destulă, totuși pentru lumea aceasta n'ai fi văzut pe vr'unul căușit. Când a fost la miezul nopții s'a întins mesele și fiecare s'a ospătat din ale sale de mâncare. În decursul mesei, dl învățător Gregoriu Gavrișiu a ținut două vorbiri: una, pentru scopul acestor petreceri, în care a adus înainte și părerea de rău despre boala bravului și bunului nostru preot dl *Constantin Bodea*, dorind ca de altă-dată să se afe în fruntea petrecerii; altul 'l-a ținut *pentru femeia română*, — și într'o formă cam glumeată după-cum îi obiceiul — ne-a talmăcit cum e femeia „*Talpa Casii*“. După masă s'a continuat jocul până ce a fost ziua. Afară de popor a mai luat parte dl *Veintraub Rudolf* not. cerc. și fiul seu, dl *Augustin Bodea* jurist de anul al II-lea fiul domnului preot și stimata sa mamă d-na preoteasă *Dominică Bodea* și dl învățător *Gregoriu Gavrișiu* cu soția sa, toți din loc. După tragerea speselor, venitul curat a fost 21 fl. și 61 cr. Peste tot petrecerea a decurs în modul cel mai frumos.

Vasilica Solderean.

Petrecere în Lipova.

Lipova, 17 Ian. n.

La petrecerea ce s'a dat în Lipova în seara de Sf. Botez deși a fost prețul de intrare de familie 50 de cr. de persoană 25 cr. totuși s'a încasat suma de 157 fl. v. a. din care subtrăgând suma de 37 fl. cheltuieli, venit curat a rămas 120 fl. care bani s'au depus la „Lipova“ institutul de credit din loc. la care s'au adăugat și suma de 56 fl. și 46 cr. dela balul ce s'au ținut a doaua zi de Crăciun.

La petrecere au fost așa o mulțime de nici nu putea încăpea; deși a fost petrecere *plugărească* totuș ne-au cercetat o mulțime de *inteligentă*, chiar și de alte naționalități.

Pela 10 ore s'au ales o deputație, care s'a dus la venerabilul nostru protopop, rugându-l să vină în mijlocul nostru. La sosirea dlui protopop 'l-au așteptat toată tinerimea în cap cu dl *Sever Bocu*, contabil la Lipova, precum și dl *Ioan Cimponer* și mai mulți fruntași ai noștri cântând „*Deșteaptă-te Române*“.

După sosire d-sa a rostit așa o vorbire frumoasă, de lacrimile ne trecea:

Petrecerea s'a început cu „*Ardeleana*“, care a jucat-o mai întâi o fetiță de țeran tinără de 15 ani, Ana Șoimoșan. Streinii foarte s'au minunat văzând că în ce bună înțelegere se află și cât de frumos joacă plugari noștri Români.

Petrecerea a ținut până la ziua albă și nu s'au întâmplat nici o neplăcere, de care foarte s'ar fi bucurat contrarii noștri.

În numele comitetului arangiator.

Teodor Șoimoșan,
cassarul comitetului arangiator.

La oglindă.

— Vezi ilustrațiunea. —

Sântem în toiul carnavalului sau al căjlegilor. Prin orașe și pe la sate se fac fel de fel de petreceri, jocuri, veselii, nunți. Mulți din ficiorii și fetele, cari se au dragi de mai înainte și își trag nădejdea, acum se iau, devenind părechi fericite și se face nunta cu mare alaiu și cu multă voie bună. Ear' fetele, la cari încă nu le-a sosit ursitul, doritoare, de a ști cum le va sta ca mireasă și ca nevastă, se îmbracă pe furiș cu găтели de neveste, după-cum arată chipul nostru și după-cum ne spune în versuri drăgălașe poetul *Coșbuc*, în poesia sa:

LA OGLINDĂ.

Azi am să 'ncrestez în grindă —
Jos din cuiu acum, oglindă!
Mama-i dusă 'n sat! Cu dorul
Azi e singur puișorul,
Și-am închis ușa la tindă
Cu zăvorul.

Eată-mă! Tot eu, cea veche?
Ochii? hai, ce mai păreche!
Și ce cap frumos răsare!
Nu-i al meu? Al meu e oare?
Dar' al cui? Și la ureche
Uite-o floare.

Asta-s eu! Și sânt voinică!
Cine-a zis, că eu sânt mică?
Uite zău, acum iau seama,
Că-mi stă bine 'n cap năframa,
Și ce fată frumușică
Are mama!

Mă gândeam eu că-s frumoasă!
Dar' cum nu! Și mama-mi coasă
Șorț cu flori minune mare —
Nu-s eu fată ca ori-care:
Mama poate fi făloasă
Că mă are.

Știi ce-a zis și ieri la vie?
A zis: »Ce-mi tot spun ei mie!
Am și eu numai o fată,
Și n'o dau să fie dată;
Cui o dau voesc să-mi fie
Om odată«.

Mai știu eu! Și-așa se poate!
Multe știu dar' nu știu toate.
Mama-mi dă învățătură
Cum se țese-o pânzătură,
Nu cum stau cei dragi de vorbă!
Gură 'n gură.

N'am să țeș doar vieța 'ntreagă!
Las' să ved' și cum să leagă
Dragostea — dar' știu eu bine!
Din frumos ce-l plăci ea vine —
Hai, mă prind ficiorii dragă
Și pe mine!

Că-s suptire! Să mă frângă
Cine-i om, cu mâna stângă!
Dar' așa te place dorul:
Subțirea, cu binișorul
Când te strînge el, să-ți strîngă
Tot trupșorul.

Brațul drept dacă-l întinde
Roată peste brâu te prinde
Și te 'ntreabă: »Dragă, strîngu-l?«
Și tu-l cerți, dar' el, nătângul,
Ca răspuns te mai cuprinde
Și cu stângul.

Ear' de-ți cere și-o guriță —
Doamne! cine-i la porțiță?

Om să fie? Nu e cine!
Hai, e vântul! Uite-mi vine,
Să ved' oare cu cosiță
Sta-mi-ar bine?

O, că-mi stă mie 'n tot felul!
Să mă port cu 'ncetinelul:
Uite salbă, brâu, și toate!
Și cosițe cumpărate,
Stăi, să 'ncheiu și teștemelul
Pe la spate.

Uite ce bujor de fată —
Stai să te sărut odată!
Tu mă poți, oglindă, spune!
Ei, tu doară nu te-i pune
Să mă spui! Tu ai, surată,
Gânduri bune.

De-ar ști mama! Vai să știe
Ce-i fac azi, mi-ar da ea mie!
D'apoi! N'am să fiu tot fată,

Voiu fi și nevast'odată:
Las' să ved' cât e de bine
Măritată.

Că 'mi-a spus bunica mie
Că nevasta una știe
Mai mult de cât fata, juna,
Ei dar' ce? Nu 'mi-a spus buna —
Și mă mir eu ce-o să fie
Asta una!

Brâu-i pus! Acum din ladă
Mai iau șorțul O să-mi șadă
Fată cum îmi stă nevastă —
Aolio! mama 'n ogradă!
Era gata să mă vadă
Pe fereastă.

Ce să fac? Unde-mi stă capul?
Grabnic, hai să 'nchid dulapul
Să mă port să nu mă prindă
Salbă jos! Și 'n cuiu oglindă!
Ce-am uitat? Închisă ușa
Dela tindă.

Întră 'n casă? O, ba bine
'Și-a găsit niște vecine,
Stă la sfat — toată-s vâpae!
Junghiul peste pept mă tae;
Doamne, de-ar fi dat de mine
Ce bătae!

Vorbe înțelepte.

— Una la săptămână. —

Să nu ne descuragiăm.

Un om moștenise un loc, dar' nu se apucă să-l lucreze, ci îl lăsă înțelenit și pământul se umplu de buruieni. Peste câțva timp se gândi să samene ceva și trimise pe fiul său să-l desteleneze.

Fiiul său se duse și află locul așa de năpădit de buruieni și de mărăcini, încât perzând nădejdea că-l va mai pute curăți se gândi:

— Când să mai isprăvesc eu ce e aici de lucru?..

Și se întinse de se culcă la umbra unui copac.

Așa făcu mai multe zile de-a rândul.

Tatăl său venind să vadă ce a lucrat și văzând câmpul tot cum îl lăsase, zise fiului său:

— Cum de n'ai făcut nimic până acum?

— Tată, răspuse băiatul, de câte-ori am vrut să mă apuc de lucru, grămada asta de buruieni și de mărăcini m'a spăriat, și așa în loc să lucrez, mă dădeam somnului.

Atunci tatăl zise:

— Destelenește în fiecare zi numai atât pământ cât loc ține trupul tău când este culcat, și lucrul înaintând, încet-încet nu vei mai fi descuragiat.

Fiiul se supuse și locul se curăți.

Să smulgem din noi câte una — una, fiecare pornire rea, fiecare gând stricat, și câmpul ce ne-a dat Dumnezeu când ne-am născut, se va umplea de flori și fructe.

PARTEA ECONOMICĂ.

Negoț românesc.

— În atențiunea neguțătorilor noștri. —

La alt loc al „Foi Poporului“ publicăm o scrisoare din *Cetan*, în care ni-se arată cum frații noștri de acolo, sătui de negoțul jidovesc au hotărât, și au jurat legându-se, că nu vor mai cumpăra nimic dela jidanul din satul lor.

Lucrul acesta e însemnat, și noi nu ne mirăm, că frații noștri au ajuns să afurisească din mijlocul lor pe jidanul „stature“, care îi îmbăta cu rachiu înveninat, și le da mărfuri scumpe și rele.

Ori-cât de mare negustor e jidanul, el totuși așa-i de respingător, de urgisit, și de desprețuit de Românii noștri, —

tot pentru apucăturile lui — de în sfârșit nu-i nici o mirare, că-l alungă așa zicând din comună.

Asta, credem, se întâmplă nu numai în Cetan, ci și prin alte locuri, și în viitor se va întâmpla, după cât se poate vedea din semne, tot mai des.

Decât că nu e destul să alungăm pe Jidani dintre noi. *Trebue să facem și să lucrăm, ca să ne aducem în mijlocul nostru, prin satele noastre neguțatori români*, oameni de un sânge cu noi, frați de ai noștri, cari ne pricep și ne înțeleg, și cari dacă se îmbogățesc dela noi, se putem zice cu mulțumire, că cel puțin am îmbogățit un Român de ai noștri.

Atunci va fi rânduială bună în viața noastră, când toate lipsele noastre le vom putea acoperi prin cumpărare dela frații noștri.

Atunci vom face o economie bună, națională, când banii românești tot la Român vor trece în pungă.

La asta trebue deci să nisuiim pe toate terenele, în toate ramurile vieții.

Un Român dacă se îmbogățește dela poporul nostru înca știm că e Român, și averea lui tot între Români rămâne. El spriginește lucrurile românești, ajută școala și biserica românească, abonează gazete românești, cumpără câte o carte românească, și ajută, vrând-ne-vrând *cultura noastră națională*.

Cu totul altfel e un străin. Ce am dat străinului e înstrăinat cu totul. De acolo foarte puțin, s'au chiar nimica nu se mai întoarce la noi înderept.

Așa trebue să facem mai ales pe terenul neguțătoresc.

Românul să cumpere dela Român.

Pentru a putea urma aceasta ne trebue neguțatori Români pretutindenea.

În toate satele unde sunt Români și unde poate trăi cineva după câștigul unei boltițe, a unei prăvălii sau dughene, ar trebui să fie un Român, care să țină prăvălia.

Atunci am scoate dintre noi pe toți Jidovii, și pe toți străinii.

Atuncia banul Românului pe Român l-ar ajuta și între Români ar rămâne. Atunci am avea negoț românesc.

Dar' trebue să mărturisim că avem cam prea puțini oameni, cari se fadelețnesc cu negoțul. De aceea poate s'au încuibat așa mulți jidani printre ai noștri, îmbogățindu-se pe spinarea lor.

De abia în timpurile mai nouă s'au pornit mai ales din părțile *Seliștei*, de prin *Tilișca* și *Poiana*, Români de ai noștri, cari s'au așezat pe la țeară, făcând negoț românesc.

Începutul bun trebue urmat.

Azi, când prin orașe se fac bolte mari românești, e de lipsă, ca și pe la sate să avem boltașii noștri de Român.

Azi când avem în Sibiu „*Concordia*“, în Blaj „*Reuniunea de consum*“, în Făget și alte orașe asemenea „*reuniuni de consum*“ și câte un comerciant mare Român, azi e și mai ușor, ca pe satele noastre să înceapă câte un Român a face negoț.

Noi voim să ajutăm acest lucru; voim să răspundem și acestei lipse a poporului nostru, și cu drag vom da îndrumări celor ce vor voi să știe unde e un loc potrivit pentru o boltă românească, sau celor cari caută un boltaș un neguțător de Român.

Rugăm chiar pe cetitorii noștri să ne arete în privința aceasta toate dorințele și lipsele lor, și să ne ajute astfel a face, ca prin satele noastre să așezăm neguțatori de ai noștri.

Începem chiar astăzi a arăta unele comune unde se caută neguțatori români, și îndemnăm pe neguțatorii noștri să cetească și să urmeze sfaturile noastre. Să meargă, cine e harnic, să lucre între frații sei, făcând negoț românesc și să scoată pe străini de prin comunele românești.

Locuri bune

pentru

neguțătorii Români.

Un comerciant Român din Sibiu ne rugase odată să întrebăm prin zărele noastre unde ar fi un loc potrivit, ca să deschidă o prăvălie românească.

I-am implinit rugarea și am publicat o notiță, în „*Tribuna*“ și „*Foia Poporului*“. Ori-cât de scurtă aceasta notiță, ne-a adus mai multe răspunsuri, toate foarte bune.

Comerciantul nostru și-a ales un loc, din cele ce i-se imbiau. A ales, nu locul cel mai bun, dar' cel mai apropiat: comuna *Vad*, din comitatul Făgărașului. El a deschis acolo o boltă și auzim că-i merge bine. Românii îl îmbrățoșează cu dragoste și îl spriginesc.

Mai sunt însă și alte locuri și mai bune, unde mulți neguțatori români s'ar putea feriți, fericind tot atâtea comune românești, stoarse acum de străini.

Vom publica aceste locuri și îndemnăm pe neguțatorii noștri să se intereseze de ele. Informațiuni mai de aproape, cari nu se pot publica în foaie, putem da noi cu graiu viu ori în scris, ori-cărui Român, care ni-le cere cu gând bun. La întrebările în scris răspundem bucuros, numai un lucru cerem, ca cel-ce întreabă să ne trimită și o marcă postală, de 5 ori 15 cruceri, după-cum dorește să-i scriem: recomandat ori nerecomandat.

Ear' după-ce vr'unul dintre oamenii noștri va fi ocupat unul din locurile spuse mai înjos, îl rugăm să ni-o spună aceasta și nouă printr'o scrisoare.

Eată acum locurile unde se caută neguțatori români:

Băsești, (comitatul Selagiu) comună curată românească și cu mare giur românesc. Aci locuiește marele proprietar român, dl *George Pop de Băsești*, care ar sprigini cu drag un comerciant Român. Local potrivit în mijlocul comunei, se dă în chirie; în anul cel dintâiu, un om harnic și cinstit l-ar putea câpăta gratis. În comună sunt mulți Ovrei.

Glimboaca (Bănat, p. u. Ferdinandsberg) este una dintre comunele cele mai bune, din cari ni-s'a scris că ar dori comerciant român. Are peste 2000 suflete. Poziția comunei e frumoasă și e numai de 1/2 de cias departe de Caransebeș. În anul acesta se va edifica linia ferată Caransebeș-Hațeg, care va atinge Glimboaca. Comunicațiunea călătorilor și acum e mare între Glimboaca, Hațeg, Rusber, Ferdinandsber, Mărul, Poiana-Mărului și alte comune.

În comună sunt 3 neguțatori străini, între cari un Jidan. Unul dintre ei e gata să-și vândă casa, cu 5000 fl. și asta ar fi mai potrivită pentru un Român, care să deschidă boltă și crîșmă în ea. Din partea fruntașilor comunei un om cinstit cu capital îndestulitor pentru a începe negoț bun, ar fi întâmpinat cu multă bucurie.

Gura-Cornii (lângă Abrud) încă e un loc foarte potrivit pentru un comerciant român. Eată ce ne scrie un Român de acolo, care e gata a da o casă în chirie spre acest scop: *Gura-Cornii* e de o jumătate de ceas departe de Abrud. În drumul ferii sunt trei case: într-una din acestea ar fi bine a deschide o boltă cu tot felul de mărfuri. Comunele dimpregiur: Corna, Bucium-cerb, Bucium-sat, Bucium-isbita, Bucium-șasa, Bucium-poeni, Bucium-muntariu, toate pe aici își au calea spre Abrud. De ar fi aici boltă, câți n'ar merge până în oraș.

Căpâlna-de-jos (p. u. Zsidve), pe valea Tîrnavei-mici, depărtare de Blaj 18 kilometri, încă e o comună potrivită pentru un comerciant român. Pe valea aceasta se va face drum de fer în primăvară, vor fi deci mulți lucrători în giur. În întreaga comună de 700 suflete, tot numai Români, e o singură boltiță, care e aproape a se închide.

Aproape fiind de Blaj, comerciantul întreprinzător și ar putea duce marfă dela reuniunea de consum de acolo în condiții bune. E de a se grăbi, ca să nu ocupe locul vre-un jidan. (Va urma).

Prăsirea galițelor.

Prăsirea galițelor?... eacă vorbă veți zice d-voastră, oameni buni; cine nu prășește galițe la noi? chiar și văduva, cea mai sêracă are câte o găină, două, pe lângă coliba ei.

Așa este, toți prășim galițe, dar' e vorba, că *prăsirea și cultivarea galițelor nu se face la noi, cum ar trebui să se facă*, cum adecă se face la alte popoare, mai înaintate cu noi, și mai mult, din prăsirea galițelor, ce o facem, noi *nu știm trage foloasele, ce le trag alții*.

Să nu pomenim aci drept pildă despre altceva, decât despre *negoțul de oauă*, ce se face pe la noi: știm, că satele no-

stre sânt cutierate de jidovi, umblă din casă în casă și cumpără ouăle, le adună din mai multe părți la un loc și apoi le trimite în Germania și mai departe, unde le vînd cu bani scumpi.

Noi le dăm ouăle mai pe nimic, ear' ei trag folosul mai mare, îmbogățindu-se din ele.

Oare n'am putè noi sè tragem folosul mai mare din ouă și peste tot din prăsirea galițelor?

Ba da, am putè sè tragem foarte mari foloase din prăsirea galițelor, *numai sè știm cum.*

Diracțiunea foilor noastre, cu iubire pentru poporul nostru și îngrijită, ca el sè înainteze nu numai în știință de carte și pe terenul politic, ci sè meargă înainte și pe terenul economic, trăgènd foloase și înavuțindu-sè din roadele muncii sale, ne-a îndemnat și ne-a însărcinat sè scriem despre prăsirea galițelor și anume sè arătăm poporului nostru, cum *sè se facă prăsirea mai înțelepțește și cum sè tragem mai mult folos din galițe.*

Astfel începînd, dăm loc mai întăin scrierilor unui vrednic fruntaș al nostru, a dlui inspector de școale pensionat, *Iuliu Bardoșy*, care se ocupă în praxă cu prăsirea galițelor. Iată ce ne spune dl Bardoși:

Despre prăsirea galițelor.

Prăsirea galițelor este un ram al economiei din cele mai folositoare; căci precum se vede din o statistică oficioasă publicată în anul 1895, așa dar' încă de doi ani, exportul Ungariei în galițe și în productul lor, precum galițe vii și tăiate, ouă, pene de pat, ficat și unsoare de găște etc. trece peste 20.000 milioane floreni.

Dacă luăm aminte suma aceasta ce a intrat în anul 1895 din țeri străine în punga locuitorilor, cu durere trebuie sè mărturisim, că plugarii nostri foarte puțin, sau poate de loc n'au luat parte la suma aceasta așa de mare.

Eu cred, că „*Foia Poporului*“ va mulțami numai unei dorințe arzătoare a poporului nostru, când ne dă prilej, ca din când în când sè ne ocupăm de ramul acesta de economie, atît de folositor pentru îmbogățirea poporului nostru.

Pe când în țeri străine se scrie mult, despre prăsirea galițelor, așa că are literatura sa deosebită și lătită, la compatrioții nostri maghiari există până acum numai două foi de specialitate, anume: „*Szárnyasaink*“ și „*Gallus*“, ambele scoase și spriginite de societăți anume alcătuite pentru prăsirea sbrătoarelor. Dintre aceia, cari s'au ocupat până acum cu edarea de cărți, anume despre galițe, trebuie sè amintim pe M. Farkas, Langhy și Grubiczy. Cărțile și foile acestea sânt puține la număr, dar' totuși au avut urmarea vedită, că compatrioții nostri în timpul din urmă au îmbrătoșat cu tot

înadinsul ramul acesta și prin câștigare de deosebite soiuri de găini, găște și rațe din țeri străine și împămîntenirea lor, au înmulțit averea țerănimii maghiare, mai cu seamă în părțile de meazăzi ale Ungariei. Este deci datorință a imitate e bun dela alții și a da poporului îndrumările de lipsă, că *prin ramul acesta sè și poată înmulți averea.* Aceasta cu atît mai ușor se poate ajunge, după-cestim, că poporul nostru nu are moșii mari, ear' prăsirea galițelor se poate cultiva cu bun rezultat numai la economii mai mici. Apoi căile de comunicațiune tot mereu se înmulțesc, ear' cu înaintarea omenimii în cultură și prețul galițelor tot mereu crește, astfel mai cu seamă țeranii nostri, cari locuiesc în apropierea orașelor mai mari și mai mici prin prăsirea înțeleaptă a galițelor, își vor câștiga o avere bunicică.

Aceasta cu atît mai mult, dacă luăm în seamă împregiurarea, că mai cu seamă numai muierele au sè se ocupe cu prăsirea galițelor; ear' de altă parte vèzènd că prețul grânelor și al bucatelor peste tot, din an în an tot scade, avem datorință sfântă a da poporului îndrumări, că din moșia sa puțină, cum are sè trăească, ba sè se și înavuțească prin îmbrătoșarea și a altor ramure economice.

Prăsirea galițelor în trecut

Prăsirea galițelor a fost la popoarele din Asia încă în vremile vechi un ram întregitor al agriculturii, ba în Egipt a fost un obiect de negoț. Biblia, cartea sfântă a noastră, ne amintește despre cocoș. El a fost trădătorul Sfântului Petru. Prăsirea galițelor a fost în Roma și în Cartaginea deja în evul vechiu în floare. Cocoșul s'a ținut la Romani ca semnul vioiciunii și bătăliei, pentru aceea a și fost sfîntit Dumnezeuului războiului, Marte. Grecii cei vechi, când sè însănătoșau dintr'o boală aduceau jertfă lui Aesculap, ear' Plutarsch îi ținea ca semn al patriotismului.

În veacul al 4-lea după Christos vedem, că episcopul Martin a trimis din Italia în Franca și Germania găini și găște, ear' împèratul Carol-cel-mare a fost un mare iubitor al prăsirii galițelor și ținea o mare mulțime de găini.

Lupta de cocoși a avut mulți iubitori atît în vechime, cât și la popoarele mai noue. Așa vedem pe Grecii și Romanii cei vechi, precum și pe Celți, că le plăceau mult luptele de cocoși. Îndeosebi Grecilor le plăcea petrecerea aceasta; ei puneau la cale în teatrele din Atena lupte de cocoși în amintirea învingerilor lui Temistocle asupra Persilor. Tot Grecii au fost cei dintăiu, cari acătau de picioarele cocoșilor niște pinteni ascuțiți.

Lupta de cocoși a fost îndeosebi în vigoare în evul de mijloc, cu toate că spiritul creștinismului de atunci era tare împotriva aceleia.

Luptele de cocoși le-a introdus în Britania, (Anglia) de azi însuși Cesar al Romanilor. Aci avea petrecerea aceasta mulți pătinitori, dar de multe-ori era oprită. Așa făcuse Enric al VIII-lea în Westminster o bătălie de cocoși; Carol al II-lea asemenea făcuse bătășii de cocoși în teatrele așa numite de cocoși. În timpul din urmă s'au oprit petrecerile acestea.

În Europa bătăliile de cocoși erau mai îndatinate în Anglita, Italia și Spania. Afară de Europa mai aflăm lupte de cocoși: În China, Persia, pe insula Iava și la Indianii Americani.

Aci voesc sè amintesc și un obicei, care a fost în Anglia până la 1700. În Marța din săptămăna mare se pune cocoșul la țintă. Proprietarul cocoșului îl învèta mai întăiu pregătindu-l de petrecere, aruncănd un băț după el, ca sè se dedeie cu primejdia, ce-l aștepta, și sè învețe a încungiura loviturile cio-magului. Cu prilegiul petrecerii cocoșul era legat cu o sfoară de 5—6 metri; și apoi pentru doi bani fiecare putea arunca băta dintr'o depărtare de 11 metri de trei-ori după olaltă. Și dacă îl nimerea și-l și prindea, înainte de a se putè ridica cocoșul în picioare, atunci îl câștiga. Obiceiul acesta s'a sfîntit în Londra pe la anul 1680 și venitul din el se împărția între cei lipsiți de mijloace. El a fost și în patria noastră până pe la anul 1860, îndeosebi între conlocuitorii nostri Sași.

Iuliu Bardoșy.

(Va urma.)

Termine.

În luna Februarie avem *un termin* (sau soroc) *de dare.* Anume până în 15 Februarie trebuie plătită darea directă, câtă sè vine pe un pătrar de an. Dări directe sânt: darea de pămînt, de casă, darea de câștig, darea de venit după bani, (s. p. la bănci și privați), darea de mine și darea suplimentară, care se socotește după celelalte dări.

Dacă cineva are sè plătească spre pildă pe un an întreg dare peste tot de 12 fl. acela până în 15 Februarie are sè plătească 3 fl., cât adecă se vine pe un pătrar de an.

Mai avem deci vreme de 7—8 zile, ca sè ne câștigăm banii de lipsă pentru darea pe un pătrar de an.

Cei-ce nu plătesc până la 15 Februarie darea, li-se socotește dela aceea zi 5% *camete de întèrziere*, adecă după fiecare floren câte 5 cr., ear' dacă primăria a făcut lista restanțelor (cari adecă n'au plătit darea) și s'a început prin comună zălogirea, au sè plătească 1 fl. 02 cr. *taxă de execuție.* Dacă, la întèrzieri mai mari, s'au început a sè aduna zăloagele spre vènzare, taxa de 2 cr. sè

ridică la 5 cr. de fiecare floren, pe lângă cametele de întârziere.

E bine deci să ne dăm silința a plăti fiecare din noi darea pe pătrar de an până la 15 Februarie, căci prin aceasta noi sîntem în câștig. Anume de dare tot nu scăpăm, ca să n'o plătim, dar' plătind regulat, ne rămân în pungă cametele de întârziere și celelalte taxe.

Tot în luna aceasta se pun la privirea tuturor la casa comunală dările de venit clasa I. și II. adecă a slujitorilor și muncitorilor de zi, precum și a proprietarilor (stăpânilor) de pământ și de case. Aceste dări prin comune se publică și apoi se poate ori-cine încredința despre ele la casa comunală, în decurs de 8 zile.

Cine crede, că e nedreptățit și prea îngreunat cu aceste dări, poate face recurs în termen de 15 zile dela publicare.

După acest termen nu se mai primește recurs, ci numai rugări, dar' în cazuri rare, când adecă avem cauză pentru-ce am întârziat cu recursul.

Trebue să fim deci cu băgare de seamă la toate aceste, spre binele nostru.

Știri economice.

Piața de porci în Steinbruch. Fiind în multe părți ale țării boală de porci, ministrul de agricultură a statorit condițiile, sub care se pot duce porcii la tîrgul din Steinbruch (Kőbánya).

Condițiile mai de frunte sînt: nu e iertat a duce porci adunați prin cumpărare, ci numai de aceia, despre cari se poate adevăra că au fost îngrășați laolaltă vreme mai lungă și din locuri de acele, unde nu este carantină pentru porci; trebue apoi adevărat, că porcii au o greutate de cel puțin 150 kgr. Porcii numai pe calea ferată e iertat să fie transportați și la stație trebue să fie visitați de veterinari. A mâna la piața din Steinbruch porci pe picioare este de tot oprit.

Pâne Sécuilor. Ministrul de negoț Daniel a înștiințat pe comitele suprem din Treiscanne, că e aplicat a primi la fabricile căilor ferate din Peșta și Diosgyör industriași și lucrători sécui. Scopul ministrului e ca Sécuii să fie spriginiți.

Oare pe noi Români când ne va sprigină stăpînirea ungurească?

Bănci maghiare prin comunele noastre. Din Cluj se vestește, că mai mulți fruntași unguri din Ardeal au pus la cale o mișcare, de-a întemeia în număr mare bănci prin satele din Ardeal, cari poate să fie aduse în legătură cu societățile maghiare de asigurare împotriva focului și a gheței. Conducerea acestora a luat-o „Reuniunea ardeleană de economi” din Cluj. Ca toate aceste bănci să fie în legătură, se va întemeia un centru în vre-un oraș ardelean. S'au făcut și statute pentru lucrarea aceasta.

Aceste mișcări ar trebui să ne îndemne și mai mult a lucra în direcțiile arătate în articolii nostri. La lucru, Români.

Exportul porcilor din România în Austria. — „Neues Wiener Tagblatt” vestește că ministrul unguresc de negoț, s'a întreținut mult timp cu domnul conte Goluchowski în cestiunea importului în Ungaria a rîtmătorilor din România. Ministrul unguresc a cerut domnului Goluchowski ca să se oprească importul în Austria prin Ițcani a porcilor români întocmai cum a fost oprit și în Ungaria, deoarece-ce porcii români fac o concurență mare pe piețele austriace neguțătorilor unguri de porci. Multe ar vrea ministrul unguresc!

Stațiuni de încărcat vite. Guvernul provincial al Bucovinei a dat dreptul de-a putea încărca vite la stațiunile Terebleștie, Seret și Suciava din Bucovina. În Ardeal s'a dat acest drept stațiunilor Brad și Baia-de-Criș.

Industria de petrol în România. În România se află în multe părți izvoare bogate de petrol (sau cum se mai zice: de gaz.) Acum se vestește din România că societatea Standard Oil Company, care exploatează bogatele mine de petrol din Pensilvania, (America) în legătură cu Compania Rotschild, care exploatează minele de petrol din Caucazia, au de gând a arenda și exploata toate locurile cu izvoare de petrol din județele (comitatele) Prahova și Buzău.

În acest scop trei pricepători vor merge în curînd în țeară pentru a studia locurile cu petrol.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Dlui I. Crișan inv. Socodor. Ne întrebă pe noi ce poate fi cauza că la recursul dtale trimis guvernului prin inspectorul regesc de școale nu-ți vine răspunsul de ești primit ori ba la fondul de pensiune din Zarand? De unde se știm noi aceasta? Fă întrebare la inspectorul regesc de școale care singur poate să-ți dea deslușirile necesare. Atestatul original îl vei primi înderept, ear copia rămâne la acte. Dacă nu voești să dai față cu inspectorul, adresează-te în scris către dînsul, și cere rezolvarea petițiunei.

Abonentul fără nume și fără număr. De ce nu-ți spuni numele pe întrebare? Nu te rușina de noi! Matriculantul dvoastre nu are dreptul să ceară câte un florin după fiecare mort, sub nici un cuvînt Faceți arătare la pretură, și dacă nu se sistează abuzul, faceți arătare de-a dreptul la ministrul de interne.

Abonent 2701. În lucruri pe cari le oprește atât legea lumescă cât și cea bisericească nu ne amestecăm și nu dăm sfaturi nimîrui. Vîrul muerii dtale nu a fost cununat după lege cu fata care acum l'a părăsit, ci-a trăit cu ea în pat nelegiuit, ear asta nu e lucru cuviincios. Declarația nu plătește nimica.

Abonent Nr 4443. Antistia comunală te putea sili la început când ai venit în comună, ca să aduci carte de legitimație, din care se vede ce purtare ai avut acolo de unde ai venit, pentru-că nici o comună nu e datoare să primească în sinul seu oameni cu purtare rea. Acuma însă, după ce te-ai așezat de atîta vreme în comună, ear' antistia te cunoaște foarte bine, nu ai nici o trebuință de legitimație, cu atît mai vîrtos că după cinci ani de locuire într'o comună legea te declară de moștean al comunei acesteia. Nici „tacsă

de străin” nu ai să o plătești. Dacă antistia comunală o cere cu de-a sila, fă arătare la comitat. Separat nu-ți putem răspunde, ci numai pe calea aceasta, ca să învețe și alții din pățania dtale.

Monografia comunei Răhău.

De

Nicolae Cărpinișan, paroch.

II. Descrierea comunei.

(Urmare.)

2. **Zidiri școlare** avem două, una așezată la mijlocul stradei bisericei, construită din două chilii pentru învățămînt și o pivniță pentru păstrarea vinului (fundațiune) bisericei, zidit pe temeu de peatră și continuat cu cărămidă edificată în anul 1847 după cum se poate vedea și astăzi de pe inscripțiunea pusă deasupra ușei. E trist și dureros lucru — dar' adevărat, — că edificiul școlar a stat deschis de toate părțile, lipsit de ori-ce granițe, ce ar mărgini puțină curte, până în anul 1893/4, când s'a închis curtea cu pălan, s'a făcut o poartă, un șop pentru lemne și eșitoare pentru copii; ear în curte s'au cercat a se sădi frăgari și acați, cari însă rămînînd în decursul verei fără pază, au dispărut. Cu timpul înmulțindu-se numărul copiilor umblători la școală, această zidire nu i-a mai putut încăpea, și la anul 1874 cumpărînd comuna »curtea popi-sas« a cinstit pe seama bisericei casa și o parte din curte, lăsînd partea cea mai mare a curții a se vinde de nou altor locuitori din comună. Casa aceasta de atunci până astăzi se folosește ca școală, ear' o parte din curte s'a închis cu pălan și s'a făcut din ea grădină școlară de altoi, care până astăzi se cultivă cu destulă sirguintă. În aceasta școală se învățau la început numai fetele, ear' mai târziu s'a format din ea clasa primă de băieți.

În înțelesul legilor școlare fiind aceste zidiri necorespunzătoare, comitetul și sinodul parochial au hotărît a se face un arunc pe fiecare familie, începînd cu anul 1895, în scopul înființării unui fond spre zidirea altor școale.

3. În vecinătatea străvechei case preoțești (Nr. 52, azi a lui Ioachim Căpălnariu) era odinioară curtea, proprietatea preoților săsești din Sebeș, numită în limba poporului „Curtea popi-sas.” Aici se aduna zeciueala (zecima, dijma) din rodirile și animalele Românilor, cari le dau cu supunere până la zilele însemnate din 1848, când răsări și pentru noi soarele libertății și neatîrnării. Curtea în lățime măsură cât două curți de rînd, locul strîns de curte e șes, puțin înclinat spre stradă, era închis cu pălan. Spre răsărit de cătră grădină pe un zid de 60—70 ctm. înălțime se ridică închisoare simplă de lați. În par-

tea dreaptă a curții cam de 25 m. delastradă era până la anul 1835 o casă de lemn acoperită cu paie, cu trei încăperi, două odăi de locuit și o tindă.¹⁾ Pe la acest an venind preotul Thellmann, din Sebeșul-săsesc, la zeciuală și aflând pe maierul seu în casa aceea ruinată, unde ploaia se vira cu înlesnire, a dispus zidirea unei nouă case în lungul stradei, la partea stîngă a curții, care s'a zidit între a. 1835—1836. Zidul casei e de piatră, cărămidă și printre această materie e amestecat mult pământ bătut; casa era coperită cu șise; azi, ajungînd în posesiunea bisericeii, s'a mai regulat puțin și s'a coperit cu țigla. (Va urma.)

DIN LUME.

Din Turcia.

Patriachul armenesc din Constantinopol a înaintat acum câteva zile guvernului turcesc un memorand, alcătuit din 12 puncte; măsurile ce patriarchul cere să se ia, sînt de mare trebuință pentru liniștirea Armenilor nedreptățiți. Eată cererile mai de frunte;

Scutire, pe unul ori doi ani, dela darea militară pentru aceia dintre Armeni, cari își au locuința în provinciile bătute de măceluri.

A se împărți grâne de sîmăntură din depozitele împărătești și din partea băncei agricole mijloace de lipsă în condiții cât se poate de ușoare.

A se repara școalele și bisericile armenesti dărîmate.

A se lua măsuri, ca femeile și copiii armenesti răpiți de cătră Curzi să poată reîntra în sinul familiilor lor.

A se da patriarhatului armenesc pe an suma de 2000 lire turcești (cam 5000 franci), de oare-ce Armenii nu sînt deocamdată în stare a-și îndeplini cum se cuvine îndatoririle lor pentru susținerea patriarhatului.

Ori-cât de moderate sînt aceste cereri armenesti, nu credem, că li-se va da trup, întocmai ca și în Ungaria dreptelor cereri ale naționalităților împilate, căci stăpînirea de acolo și cea dela noi sînt cam de-o potrivă.

Muraviev în călătorie.

Noul ministru al Rusiei pentru treburile din afară, *Muraviev* a plecat să cerceteze pe capii și ministrii țerilor mai de frunte ale Europei. La pornirea țarului el s'a dus mai întîiu la Paris, unde a sosit Joi dimineața, în

săptemîna trecută. Aici a fost primit foarte bine și se crede, că prin visita aceasta legăturile de prietinie dintre Ruși și Francezi, se vor întări și mai mult. El a făcut vizită la cei mai însemnați fruntași francezi, între alții ministrului treburilor din afară, *Hanotaux*, cu care a vorbit un cias și jumătate; apoi la presidentul *Faure*, la care a stat un cias și la alții. *Faure* a dat un prînz în cinstea oaspelui, la care au luat parte ministrii, presidentul camerei și al senatului, mai mulți generali etc. *Muraviev* a fost decorat din partea lui *Faure* cu „marea cruce a legiunii de onoare“.

Dela Paris *Muraviev* a plecat în Germania, la Berlin, unde a sosit Sâmbeta trecută.

CRONICĂ.

„Societatea junimei“ din Babța (Sălagiu), unica societate românească de acest fel, înaintează frumos. După-cum ni-se scrie, numărul membrilor s'a urcat deja la 50. Statutele societății au fost înaintate deja la 22 Ianuarie ministrului spre aprobare.

Să cumpărăm dela ai noștri! Din comuna *Sadu*, lângă Sibiu, ni-se scriu următoarele: De câțiva ani încoace, de când poporenii de aici au luat frumoasa hotărîre de a sprigini numai pe boltașii români din comună, cumpărînd tot dela ei și ocolind pe cei străini, cari se îmbogățeau până atunci pe banii românești, în comună mergeau treburile foarte bine. O adevărată frăție era între poporenii și boltașii români. Dar' dela Anul Nou 1897 s'a ivit în comună noastră un boltaș sas și — lucru tare dureros — unii poporeni mai bine fi deschid lui ușa, decât boltașilor frați cu noi. E o datorință națională, ca acei poporeni să pună capăt acestei rele obiceiuri și să spriginească ear' pe boltașii români!

S'a făcut unealtă — Jidovului! Din comuna *Rusova-veche* ni-se scrie: „Foaia Poporului“, cea mai lătită foaie românească la noi, totdeauna ne-a povățuit, să ne ferim de lipitorile satului, de — Jidovi, de cari sînt în cele mai multe comune românești. Comuna noastră încă are nefericirea de a ținea la sinul seu o lipitoare de acestea. Păstorul nostru sufletesc, *Vichentie Balea*, îngrijat de turma sa, și-a făcut datorința și ne-a sfătuit la toate privilegiile, să ne ferim de Jidovi și să cumpărăm dela Români. Într-o bună dimineață însă preotul nostru se pomenește cu Jidovul în casa sa, care nerușinat ca toți ai lui, — îl amenință să nu mai povățuiască poporul, a nu cumpera dela el, căci altfel îl va acusa, avînd martor pe consăteanul nostru *Nicolae Răchici*. Nu mă miră purtarea nerușinată a Jidovului, pentru-că așa sînt ei, dar' mă miră și mă mîhnește, că un consătean al nostru s'a făcut unealtă străinului. Bine ar fi deci, dacă fratele nostru *Nicolae Răchici* ar apuca earăși calea cea dreaptă și de cinste, slujind nu străinului, ci nației sale! Un Român.

Din Micherechiu. Vești rele ne vin din comuna *Micherechiu*, în Bihor, despre pre-

otul de acolo *St. Rocsin*. Ni-se scrie că acest preot așa de mult și-a uitat de chemarea sa și de neamul seu, de e în ceartă cu mai întreg satul. El sfădește pe oamenii cari cetească „Tribuna“ și „Foaia Poporului“ și s'a pus în dușmănie la alegerea de jude cu toți oamenii, așa că la Crăciun de abia 20—30 inși s'au dus la biserică, ear' în preziua sf. botez 180 de familii n'au primit preotul cu crucea în casa lor.

E nespuse de sfășietoare această stare între preot și turma sa. Mai marii părintelui *Rocsin* ar trebui să iee aminte aceste lucruri.

Doi frați nenorociți. Zilele trecute, într-o dimineață de Luni, doi frați din *Alămor*, *Nicolae* și *Ioan Murășan*, au plecat — după-cum ni-se scrie — la Săliște, să depună niște bani la banca de acolo. Pe drum o ploaie repede și-a udat până la piele.

Pe când se întorceau spre casă ploaia încetase, un rece vînt sufla însă peste câmp.

Cei doi frați au ajuns pe inserate în comuna *Topârcea*, dar' încrezîndu-se în puterile lor, au plecat mai departe, — și asta le-a fost nenorocirea. Fratele cel mai mare, *Nicolae*, a căzut jos, doborât de frig și de osteneală. *Ioan* își urmă însă drumul spre casă, voind să aducă ajutor fratelui seu.

Până la *Alămor* mai erau vre-o 2 kilometri, și neputînd rîsbi mai departe, bietul *Ioan* încă pică la pămînt. Abia cătră ziuă l-au aflat doi oameni zîcînd fără suflare lângă drum.

Oamenii l-au dus acasă, unde *Ioan* încălzindu-se, s'a deșteptat. *Nicolae* însă a fost aflat mort într-o vale, unde se trăsese spre a fi scutit de vîntul rece. În urma răposatului au rămas 3 copii, cel mai mare de 14 ani.

— În aceeași noapte a fost aflat în apropierea satului un bivoli mort de frig.

Foc. Din comuna *Alămor* (lângă Sibiu) ni-se scrie: În seara de 24 Ianuarie n., după 8 ore, s'a aprins fără de veste casa unui om, care încă din toamnă se află în România, cu familie cu tot. Casa se află în mijlocul comunei. Nepăzită cum era, casa a fost mistuită de focul ajutat de un vînt puternic. Din norocire însă focul nu s'a lătit, coperișele caselor dimpregiur fiind umede. După toate semnele, focul a fost anume pus de vr'un răufăcător.

— Din comuna *Bersava*, comitatul Aradului, încă ni-se scrie despre un foc, izbucnit în noaptea de Bobotează, în grajdul arîndașului *Volhain Lipot*. Din norocire însă oamenii din sat au alergat la fața primejdiei și au oprit, ca focul să cuprindă și niște cămări cu butoaie de rachiu, cu petrolu și altele. Totuși pagubele sînt destul de mari.

Noi parochi. Dl *Iosif Maximilian* paroch în *Ghimbau*, lângă Brașov, e ales paroch în *Brașovul-vechiu*, în Brașov. — Dl *Ioan Bercan*, teolog absolut și învățător în Stena, e ales paroch în comuna *Mercheașa*, protopiatul *Cohalmului*. — Dl *Ioan Hamsea*, din Buznic, diecesa Aradului, e ales paroch în comunele *Apața-Ormeniș* din protopiatul *Treiscaunelor*.

Învățători defnitiivi. Dl *Ioan Toma* teolog și ped. abs. e ales și întărit de învățător conducător în *Herman*, protopiatul *Brașovului*. — Dl *Sabin Safta* e ales învățător definitiv *Ramos*, protopiatul *Orăștiei*.

„Noi vrem pămînt!“ Tabla regească a nimicit procesul pornit de tribunalul din Brașov împotriva dlui *I. R. Banciu*, teolog

¹⁾ Povestite de *Nicolae Fulea* (gaga născut la 1808) fost maier la curte prin anii 1838—1848, și de *George I. Pavei Panfilie* (de 56 ani), fiul maierului, ce a urmat dela anul 1848—1874. — 15 Martie, când se licită proprietatea Sașilor; cest din urmă a fost vecin cu ambe curțile preoților pomenite în acest capitol, dela el am aflat și date despre așezarea locuitorilor aici.

absolut, pe cuvânt, că prin declamarea poeziei „Noi vrem pământ!” de George Coșbuc, ar fi voit să „aște” pe ascultători împotriva stăpânirii. Tabla zice în hotărîrea sa, că poezia „Noi vrem pământ” nu cuprinde „aște” împotriva stăpânirii. — De acum deci ori-cine poate declama în dragă voce frumoasa poezie a lui Coșbuc, fără nici o teamă, că va fi dat în judecată pentru asta!

„Avis în cauza școlară”. Tabelele de părete ilustrate — icoane nouă, ediție — în 2 colori sînt gata, și în săptămîna viitoare se vor expeda dlor abonenți la adresă. Prețul unui exemplar „18 Tabele” este 3 fl. 60 cr. Metodul de procedere 40 cr.

Ioan Tuducescu, învățător.

Logodîți. Domnișoara Tecla Popa din Vețel s'a logodit la 31 Ianuarie cu dl Ioan Ghioanca din Luncani, întreprinzător de mine de cărbuni.

Ticdloșia Budapestei. De nenumărate-ori am scris în „Foia Poporului” despre marea ticdloșie, carea stăpînește pretutindeni în jidovita Budapesta, și totdeauna am adus luminoase dovezi: Lângă cele multe de mai înainte mai aducem o dovadă. Într'una din săptămînile trecute poliția din Budapesta a prins nu mai puțin de 865 de hândrăi! — Și n'avem nici decît să ne mirăm de acest însemnat număr. Budapesta e mare și multe soiuri de ticdloși se fac în ea!

A pățit-o vulpea! Ori-cât de isteț și de viclean e neamul vulpoiesc, — o vulpe totuși a pățit-o, cum nu se poate mai rău, în noaptea de 24 Ianuarie nou, în Alămor. Căci furișându-se ea în curtea unui econom și luând în urmărire o găină, aceasta în fuga ei a căzut în fântână, ear' vulpea după ea. Dimineța atât găina, cât și vulpea au fost scoase din fântână inecate.

Mai nou.

Ferbere în Creta.

Din Creta sosesc știri îngrijitoare. Creștinii au omorît patru Turci, cari Sâmbăta trecută au junghiat un copil de creștin. Au omorît doi creștini și au rănit alți doi. Pretutiudenea domnește spaimă și frică și e temere de o ciocnire între creștini și soldații turci. Atât guvernorul cât și consulii țerilor străine au eșit la fața locului și se trudesc se facă liniște.

Loc deschis. *)

Dări de seamă și mulțumite publice.

Subsemnații în numele plugarilor români din Lipova venim a aduce pe această cale mulțumitele noastre domnilor, cari cu ocaziunea petrecerii arangiate în 26 Decembrie 1896 v. au binevoit a contribui la reușita materială a acestei petreceri prin daruri de bani anume:

Popoviciu Milos 1 fl., Hodegiu Stefan 1 fl., David Petru 1 fl., Roșu Stefan 75 cr., Georgiu David 1 fl., Saveta Iovan 25., Maria Nicoli 25 cr., Mitru Risti 25 cr., Blaguți Mi-

tru 75 cr., Rozalia Danciu 25 cr., Ana Collii 25 cr., Iuliana Marian, Ioan Iacob 1 fl., Teodor Armega 1 fl., George Oprea 1 fl., Sever Bocu 1 fl., Vasile Ususan 50 cr., Ioan Becîcherianu jun. 75 cr., Ioan Becîcherianu sen. 1 fl., Wersching Eliz. 25 cr., Vasile Savi 50 cr., Tanasie Crișan 50 cr., Traian Matei 80 cr., Atanasiu Brinda 80 cruceri, B. T. Nesgu, învățător 80 cruceri, Mihaiu Tatar 1 fl., Todor Dragoi 1 fl., Tanailă Dehelian 1 fl., Pavel Blaguți 1 fl., Naun Caprucean 25 fl., Tanasei Biris 50 cr., Ioan Nuțiu Muntean 1 fl., Matei Irimie 1 fl., George Savu 80 cr., Iulia Trandafir 10 cr., Iosif Gabor 50 cr., Vasile Bichicean 1 fl., Maria Petrovici 25 cr., Sofia Petrovici 25 cr., Iedlovsky George 50 cr., Robert Hiller 50 cr., Miklos Keil 25 cr., Georgiu Georgeviciu jude 2 fl., Eftimie Ciorogari 1 fl., Iuliu Nestor 50 cr., Ioan Ioanovici 50 cr., George Copălnoșan 50 cr., Lazar Ernö 50 cr., Sima Belits 50 cr., Petrovici Aurel 50 cr., Teodor Soimoșan 1 fl. 50 cr., George Blaguți 1 fl., George Becîcherian 1 fl., Nicolae Becîcherian 1 fl., Nicolae Rudeu 1 fl., Ioan Risti 1 fl., Nicolae Balint 1 fl., Dimitrie Cismaș 1 fl., Iie Jurchela 1 fl., George Gavri 1 fl., Const. Tuduri 1 fl., Gr. Marianescu 50 cr., Varodi Iosif 50 cr., George Bocicu 50 cr., Ioan Musterescu 1 fl., Kririn Károly 1 fl., Moisa Copălnoșan 1 fl., George Marian 50 cr., Moise Ardelian 1 fl., George Ștefănescu 1 florin, Nicolae Damian 1 florin, Vasile Ardelian 1 florin, Păcurar 25 cruceri, Lazar Florea 50 cruceri, Iulius Stanciu 50 cr., Const. Daieviciu 1 fl., Wersching M. 1 fl. 50 cr., Giga Silagie 1 fl., Tanasie Albu 1 fl., Tanasie Hodegiu 50 cr., Tanasie Biris 60 cr., Ana Pei 20 cr., Teodor Mihai 50 cr., Sandor Marta 25 cr., Ioan Damian 1 fl., Dumitrie Pei 50 cr., George Telegian 15 cr., Aurelia Bichicean 25 cruceri, Iuliana Bichicean 25 cruceri, Mitru Males 75 cruceri, Femea Duna 25 cr., Maria Raicu 25 cr., Maria Arghelian 25 cr., Gligor David 50 cr., Emil Dozse 1 fl., Popovici Ranco 1 fl., I. Faur 50 cr., Caprucean Georgiu 1 fl., Atanasie Simion 1 fl., O. Petrisor 50 cr., I. Micălocean 19 cr., V. Pop 50 cr.

Total au intrat 68 fl. 65 cr., din care s'au luat spesele de 12 fl. 19 cr., și au rămas un venit curat de 56 fl. 46 cr. care sumă se va întrebuița pentru cumpărarea unui prapor la biserica rom. gr.-or. din loc.

Lipova, la 9 Ianuarie n. 1897.

Georgiu Opri, Ioan Becîcherean, Teodor Soimoșan, Nicolae Becîcherean, George Becîcherian.

Cu ocaziunea petrecerii ce s'a făcut în Boroșineu în 12/24 Ianuarie s'au adunat la cesa 65 fl. 60 cr., din cari detregându-se spesele de 41 fl. 84 cr., au rămas pe seama spuncilor săraci venit curat, 23 fl. 76 cr.

Suprasolviri am primit dela următorii domni:

Georgiu Feier, adv. 2 fl., Vasiliu Bălan, preot 1 fl. 20 cr., din loc, Cermeu Crăciun Chera, econom 1 fl. 10 cr.

Pentru frumoasele jocuri naționale sau dăruit Călușerilor deschilinit suma de 10 fl. prin domni:

Vasiliu Bălan, preot 3 fl., Petru Ciul, econom 5 fl., Antone Boch, jurat 2 fl.

Cari domni primească pe calea aceasta mulțumirile noastre.

Ienopolea, 18 Ian. s. v. 1897.

Nicolae Bolog,
controlor.

Petru Tott,
cassar.

R Î S.

Mai zică și altul!

„Măi Țigane, mîncare-ai caș?”

— Căt de vrăjmaș!

„Dar' urdă?”

— Căt de multă!

„Dar' jintiță?”

— Zece țigăi!

„Da cu oile ti-i duce, sê le păzești?”

— Acum mai zică și altul, că eu am zis destule!

POSTA REDACȚIEI.

Abonentul în C. — Ba! — Reclamația s'a pre-dat administrației. Căt pentru ceialți explică-le marea deosebire și ca cuprins și ca direcțiune.

M. M. în Leș. Este cartea „Păzitorul de pădure” de Carol Porcolab. Scrie-i lui în Nemet-Bog-sán și-l întreabă de cuprinsul și prețul cărții. Altă carte românească pentru pădurari nu cunoaștem.

A. M. în Usus. Poezii, povești etc. publicăm, precum vezi și în foia de azi, numai pe rënd, căci avem multe.

Bp. în R. Corespondența d-tale, ca și a altora, nu s'a publicat în nr. acesta, din lipsă de loc; vin în nrul viitor.

Invitare de abonament.

„Foia Poporului” este organul pentru popor al partidului național și va apăre de aici incolo ilustrată. În fiecare număr „Foia Poporului” va aduce cel puțin câte un chip, uneori și mai multe; pe lângă aceea mai multe îmbunătățiri vom pune în redactarea ei.

Ne vom nisul, ca ea să fie un steag de apărare al cauzei naționale, un prietin bun, un sfetnic și povătuitor spre bine al tuturor acolora, cari o iau în casa lor.

Rugăm deci, pe toți cetitorii și iubitorii „Foi Poporului” să o aboneze și să o recomande spre abonare tuturor prietinelor și cunoscuților lor.

Prețul de abonament este:

Pentru Austro-Ungaria.

Pe un an întreg . . . 3 fl. (6 coroane)

Pe o jum. de an . . . 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România.

Pe un an întreg . . . 15 lei

Pe o jumătate de an . . . 7 lei 50 bani.

Pe mai puțin de o jumătate de an nu sê primesc abonamente. Terminul de abonament sê socotește dela începutul și dela mijlocul anului (1 Ianuarie și 1 Iulie st. v.)

Ne rugăm pentru trimiterea cât mai în grabă a abonamentelor, ca sê putem trimite regulat foia.

Trimiterea prețului de abonament ma ușor sê face cu rambursă poștală, (Post-Anweisung, poșta utalvány). Abonenții vechi sê lipească pe rambursă fâșia, în care le merge foia, ear' cei noi sê-și scrie curat și ceteț numele, satul și poșta din urmă.

Totodată venim a înștiința, că ori-cine adună cel puțin 10 abonenți noi, va primi gratuit sau în cinste „Foia Poporului”.

Cine câștigă mai mulți abonenți și are foia abonată, poate sê capete în cinste ori-ce cărți din librăria noastră.

Administrațiunea

„Foi Poporului”.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu.
Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

LOTERIE.

Tragerea din 30 Ianuarie n.
 Budapesta: 82 24 36 9 25
 Tragerea din 3 Februarie n.
 Sibiu: 83 74 58 44 41

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Marți, 28 Ianuarie: Ciosveni (Kőszvényes), Guraslău-mare.
Marți, 28 și Mercuri, 29 Ianuarie: Ilcandamare.
Joi, 30 Ianuarie: Băița (Szász-Bányicza), Covasna.
Duminică, 2 Februarie: Atel, Hațeg, Homorod, Ieciu, Jibău, Păpăuț, Supurul inf.

Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Dum. lui Zacheiu gl. 4, sft. 4.	rés.	ap.
Dum.	26 Cuv. Xenofont.	7 Romuald	7 12 4 48
Luni	27 † P. I. gură de aur	8 Ioan Mil.	7 11 4 49
Marți	28 C. P. Efrem Sirul	9 Apolonia	7 9 4 51
Merc.	29 Ad. Măr. Ignatie	10 Scolastica	7 8 4 52
Joi	30 (†) SS. Vas. Gr. Ioan	11 Eufrosina	7 6 4 54
Vineri	31 SS. Chir și Ioan	12 Eulalia	7 4 4 56
Sâmb.	1 S. Mc. Trifon	13 Benignu	7 2 4 58

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premlat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanu.

Acest op, care se extinde pe 216 pagini, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

La Librăria „Tipografiei“, societate de acțiuni în Sibiu, se poate prenumera și cumpăra (numeri singuratici) din

„Foaia pentru Toți“

revistă literară, beletristică ilustrată.

ce apare în fiecare Duminică în București, sub conducerea dlui Dumitru Stăncescu, directorul „Bibliotecii pentru Toți“.

Prețul de abonament pe an 5 fl.

Numeri singuratici se vând în loc cu 9 cr., în provincie cu 10 cr.

A apărut deja Mr. 1, 2, 3, 4.

[572] 2-2

„SENTINELA“

INSTITUT DE ECONOMII ȘI CREDIT, SOCIETATE PE ACȚIUNI ÎN SATUL-NOU.

Active

Bilanț cu 31 Decembrie 1896

Passive

Cassa în numerar	1386	19			Capital de acții:					
Cambii în portofoliu	45676	86			800 acții à fl. 50	40000				
Împrumuturi ipotecare	2259				Depuneri spre fructificare	24090	83			
Avansuri pe efecte	40				Fondul de rezervă	136	41			
Efecte proprii	42				Interese transit. anticipate	980	31			
Mobilier	578	30			Diverse conturi creditoare	607	94	65815	49	
Diverse conturi debitoare	406	14			Profit net				2978 05	
Interese restante	15	65								
Capital de acții neincurs	15389	40	68793	54						
										68793 54

Satul-nou, 31 Decembrie 1896.

T. Miclea,
dir. executiv.

Pentru comptabilitate:
T. I. Marcu.

Membrii în direcțiune:

Dr. A. Birescu, I. Neagoe, I. Bălnojan, P. Stoica, G. Ortopan, St. Negru,
P. Tisu, Zs. Gașpar.

La „Tipografia“, societ. pe acț.
în Sibiu, se află de vânzare:

CURA DE APĂ

de Preotul Sebast. Knolpp.
Prețul 1 fl. 50 cr.

LUDOVIC ETTER,

Sibiu, strada Urezului nr. 9.

Mare sortiment și singurul reprezentant pentru primele

[2933] 6-10

fabricate

Firmă întemeiată la 1865.

din țeară și din străinătate.

Toate îmbunătățirile moderne.

Mare deposit de părți singuratică necesare.

Atelier de reparatură

„La saison!“

Cea mai extinsă
garanță.

Lista prețurilor gratis.

Bicicle de tot soiul din cele mai solide și mai ușurele, pe lângă prețurile cele mai moderate de fabrică.

Reparaturi în grabă, bine și ieftin.

Andrei Török

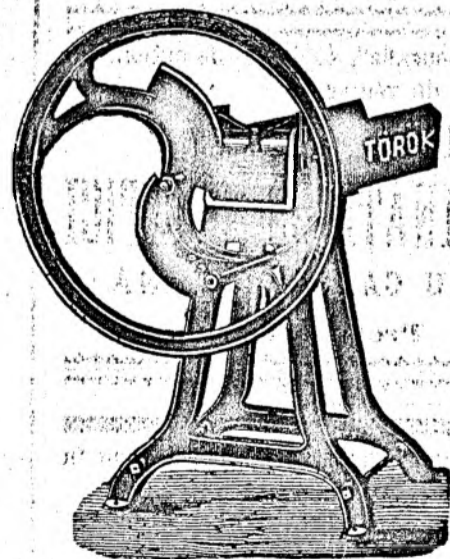
Fabrică de mașini agricole

recomandă stimaților domni economi fabricatele sale bine cunoscute în țeară și străinătate și de multe-ori premiate.

Tot felul de **pluguri** — pentru mersul ușor și bun al plugurilor mele dau garanță — **mașină de tăiat** de ale lui Haelerling și în deosebite mărimi, **teasouri** pentru stoarcerea oleiului, mustului de struguri și de poame, toate de un sistem probat ca bun, **virtej** (găpel) pentru câte 1—4 cai, **mașine de imblătit** (trierat) de mână, cu virtej, și cu vapori, mașini pentru alegerea grâului în 4 deosebite mărimi, mașină pentru desfacerea onouruzului, **moară pentru păsat**, **pumpe** pentru afunzimi până la 20 metri, **mașini de sâmentat** și triere, grape și altele:

Mai departe eu port neguțătorie de fer cu un mare magazin de nicovele, foi, mașini pentru șiroafă și pentru găurirea ferului, tinichea (pleu) pentru coperișe, șindile, apoi tot felul de alte instrumente și unele de lipsă faurarilor și lăcătarilor, toate de cea mai bună calitate. [314] 3-26

Întemeiată la anul 1857.

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Lista prețurilor ilustrată, gratis și franco.

Ioan N. Bidu în Braşov,

Tirgul Straelor (Kotzenmarkt) Nr. 23.

Mare măgăzin

de tot felul de pescărie,

icre roşii tescuite, masline, stafide, smochine, roşcove şi lână.

Pentru preţuri a se adresa de dreptul.

Comandele, — în măsură mică şi mare — se împlinesc cu punctualitate.

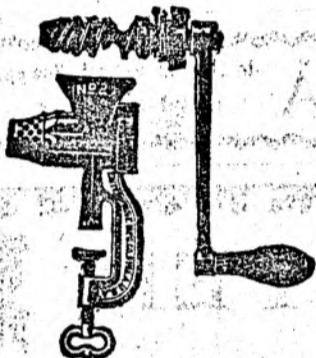
[536] 1-6

CAROL F. JICKELI, SIBIIU,

[2827] 9— recomandă:

maşina de măcinat carnea

galvanisată argintiu.

Constă numai din două părţi, părţile de întregire nu sânt trebuincioase.

Părţile tăietoare se ascut de sine la întrebuinţare.

Vinele se prelucră tot așa de mărunt ca carnea şi fără osteneală mare. Curăţirea maşinii urmează cu totul de sine, prin aruncarea unei bucăţi de pâine în lăuntru.

Se capătă în patru mărimi:

Nr.	2	4	6	8
macină pro minută	1/2	1	2	3
Preţul fl.	3.40	4.60	5.60	7.90

Portretul

noului Episcop al Lugojului

Dr. D. Radu,

lucrat fin, ca o fotografie, în mărime de 18x29 cm.

Se poate procura dela Librăria „Tipografiei”, societate pe acţiuni în Sibiiu

Preţul 25 cr.

Pentru aceasta sumă se trimite franco prin postă.

La „Tipografia”, societate pe acţiuni din Sibiiu se află de vânzare

TABLOUL
CONDAMNAŢILOR POLITICI
PENTRU CAUSA ROMÂNĂ.

Preţul 2 fl.

La „Tipografia”, societate pe acţiuni în Sibiiu se află de vânzare:

Tabloul condamnaţilor
în
PROCESUL MEMORANDULUI.
Cu 3 fl.

Pentru „Tipografia”, societate pe acţiuni: V. H. Dressnandt.

„SOMEŞANA”,

INSTITUT DE CREDIT ŞI ECONOMII ÎN DEJ.

Convocare.

Acţionarii institutului de credit şi economii „Someşana”, societate pe acţiuni în Dej, sânt invitaţi în sensul §§-lor 18 şi 19 din statutele institutului la

VII-a adunare generală ordinară

care se va ţine la 20 Februarie st. n. 1897, la 10 ore a. m., în localitatea institutului.

Obiectele:

1. Raportul direcţiunii şi comitetului de revisiune despre chestiunea anului 1896 şi distribuirea profitului curat.
2. Alegerea alor (3) trei membrii în direcţiune şi alor (5) cinci membrii în comitetul de revisiune în sensul §§-lor 27 şi 48 din statute.
3. Exmiterea alor doi membrii pentru verificarea protocolului.

Dej, în 24 Ianuarie 1897

Direcţiunea.

Referitor la distribuirea profitului curat de	12496.94
direcţiunea face următoarea propunere:	
1. 5% la acţionari după capitalul din emis. I. conf. stat.	2500.—
2. 25% fondului de rezervă	2499.23
3. 10% tantiema direcţiunii	999.69
4. 4% „ comitetului de revis.	399.84
5. 2% „ directorului executiv	199.92
6. 2% „ funcţionarilor	199.92
7. 5% fondului de pensiune al funcţionarilor	499.80
8. 12% scopurilor culturale	1199.76
9. Din restul de 3998.78 fl. se se dee 6% după capitalul din emis. II. conform „Prospectul de subscrieri”	1661.01
10. Se se dee 2 1/2% supradividendă la acţionari	1250.—
11. „ „ „ dotatie extraordinară fondului de rezervă	692.77
12. „ „ „ transpun în contul anului 1897	395.—
Total fl.	12496.94

Contul bilanţ:

Active:		Pasive:	
Casa în numerar	3864 88	Capital social emis I.	50000.—
Cambii de bancă	187260.50	Versamintele din emis II. de fl. 50000	37240.47
cu assig. hippot.	180222.—	Depuneri spre fructific.	136492 27
Împrumute hipotecare pe obligaţii	54307 50	Fond de rezervă	20808 —
Effecte	10865	„ pensiune	8310 92
Bon în Giro conto	2080	Creditorii	780 81
Debitorii	220 81	Reescompt	170899 50
	6780 16	Tantiema	98 67
		Dividenda	665 50
		Deposit	976 27
		Interese antecip. pe 1897	6831 97
		Profit transpus	240.88
		Profit curat	12256.06
	445600 85		12496 94
			445600 85

Contul profit şi pierdere:

Eşite:		Intrate:	
Interese după depuneri	6911.45	Interese:	
„ „ reescompt	11109.71	„ dela cambii	25444.14
„ „ fond de rezervă	808.—	„ „ împrumut. hipot.	3601.23
„ „ pensiune	471.59	„ „ pe oblig.	860.94
„ „ capital	506.80	„ „ effecte	166.10
Spese Salarie şi marce de prăs.	5313.—	„ „ dela cont. curent.	542.41
de birou tipărituri etc.	1280.42	„ de întârziere competiţia	
Chiria	400.—	şi diverse conturi	1986.93
Dare directă şi com.	3242.78	Profit transpus	240 88
după depuneri	690.13		
„ Competinţa de timbru	251 81		
Abscrieri	360 —		
Profit curat	12496 94		
	48842 63		48842 63

Dej, în 31 Decembrie 1896.

Direcţiunea:

Dr. Vajda m. p., Dr. T. Mihali m. p., Gregoriu Puşcariu m. p.,
preşedinte. director executiv.
Dr. Vasiliu Ramonezai m. p., T. Herman m. p., R. Rus m. p.,
F. Hatosu m. p.,

Examinând conturile de mai sus le-am aflat exacte întru toate.

Dej, în 24 Ianuarie 1897.

Comitetul de supraveghiere:

G. Pop m. p., I. Lissai m. p., A. Cosma m. p., Mateiu Popu m. p.,

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall